

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060306

DOM
2022-04-20
Stockholm

Mål nr
M 14797-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-11-22 i mål nr M 6529-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. B L

2. I L

Motpart

Länsstyrelsen i Uppsala län

SAKEN

Föreläggande om att återplantera ett träd i biotopskyddad allé på fastigheten X i Uppsala kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.

2. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att tidpunkten för när åtgärderna i punkterna 1 och 2 i Länsstyrelsens i Uppsala län föreläggande enligt beslut den 25 augusti 2021, ärendebeteckning 515-4644-2021, ska vara utförda bestäms till den 30 oktober 2022 respektive den 30 november 2022.

Dok.Id 1813842

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

B L och I L har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska besluta att länsstyrelsens föreläggande om att återplantera ett alléträd ska vara uppfyllt tidigast den 1 september 2022 och senast den 30 oktober 2022.

B L och I L har sammanfattningsvis anfört följande. Platsen där trädet ska återplanteras ligger inom klimatzon 4. Det innebär att tjälen dröjer sig kvar i marken långt in på året. Det är därför inte möjligt att utföra nödvändigt schaktarbete för trädplanteringen under vare sig mars eller april månad. Vidare behöver man invänta att jordtemperaturen stiger och att lufttemperaturen blir högre innan plantering av ett nytt träd kan ske. Eftersom föreläggandet innebär att de ska garantera det nyplanterade trädets överlevnad under minst fem år är det rimligt att återplanteringen av trädet tillåts ske under optimala växtbetingelser.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Eftersom tidsfristerna enligt föreläggandet har löpt ut anser Mark- och miljööverdomstolen att det redan på den grunden finns skäl att förlänga tiden för när B L och I L ska ha vidtagit åtgärderna enligt föreläggandet. I målet har inget framkommit som visar att avsaknaden av ett träd i allén har en sådan påverkan på miljön att det är mycket brådskande med återplantering. Med hänsyn till att förberedande arbeten för planteringen behöver ske efter att tjälen lämnat marken och att det enligt vad som framkommit är lämpligast att själva planteringen sker under hösten finner Mark- och miljööverdomstolen det rimligt att tidpunkten för när återplantering ska ha skett bestäms till den 30 oktober 2022. Mark- och miljööverdomstolen ändrar därför mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att den tid inom vilka åtgärderna ska vara utförda fastställs till den 30 oktober 2022 respektive den 30 november 2022.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsråden Ingrid Åhman, referent, och Rikard Backelin (deltar inte i beslutet om prövningstillstånd) samt tekniska rådet Claes Becker.

Föredragande har varit Viktor Alenius.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-11-22
meddelad i
Nacka

Mål nr M 6529-21

PARTER

Klagande

1. B L

2. I L

Motpart

Länsstyrelsen i Uppsala län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut den 25 augusti 2021 i ärende nr 515-4644-2021, se bilaga 1 och 2

SAKEN

Föreläggande om att återplantera ett träd i biotopskyddad allé på fastigheten X i Uppsala kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar länsstyrelsens beslut endast på så sätt att tiden för när ett alléträd ska vara återplanterat bestäms till senast den 1 mars 2022 och tiden för när dokumentation ska ha inkommit till länsstyrelsen bestäms till senast den 1 april 2022.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Uppsala län (länsstyrelsen) beslutade den 25 augusti 2021 att förelägga B L och I L att senast den 30 november 2021 återplantera ett alléträd på fastigheten X i enlighet med länsstyrelsens tidigare föreläggande med ärendenummer 515-6409-2017, punkt 1–3. Länsstyrelsen beslutade även att dokumentation som styrker att trädet planterats ska ha inkommit till länsstyrelsen senast den 30 december 2021. Förelägandet förenades med vite om 10 000 kr vardera. B L och I L har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

B L och I L har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut och återförvisa ärendet till länsstyrelsen för fortsatt handläggning. Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande.

Länsstyrelsens vitesföreläggande om 10 000 kr vardera är varken skäligt eller står i rimlig proportion till den vidtagna åtgärden. Den vidtagna åtgärden har inte heller vid något tillfälle, t.ex. genom en syn på platsen, påvisats ha haft någon negativ inverkan på naturmiljön.

Enligt ett yttrande från kammaråklagare som gavs in då ärendet tidigare var föremål för domstolens prövning gick det inte att styrka att naturmiljön skadats på så sätt som krävs enligt 7 kap. 11 § miljöbalken. Det gick inte heller att bevisa att den oaktsamhet som förekommit varit straffbar. Det gick vidare inte att bevisa att åtgärderna varit förbjudna, dvs. att de har krävt dispens. Mot denna bakgrund är länsstyrelsens vitesföreläggande inte förenligt med tillämpningen av proportionalitetsprincipen enligt 8 § polislagen och 24 kap. 1 § rättegångsbalken.

Det träd som togs ner hade varit dött under många år och hade inte heller haft något bladverk under många år. Det hade dessutom börjat ruttna. Av de åberopade fotografierna från våren och hösten 2015 framgår att de friska träden i allén har ett fullt utvecklat bladverk medan den sjuka asken saknar bladverk.

Trädets placering var även oförenligt med uppförandet av deras hus, som de hade beviljats bygglov för. Trädet skulle ha blockerat uppfarten till huset. De runda markeringarna på bygglovsritningarna ska enbart förstås som en lägesbestämning av alléns och husets inbördes förhållande till varandra. Det är således felaktigt, såsom A A-L har gjort gällande i sitt yttrande till domstolen, att alléträden i sig omfattas av bygglovsbeslutet eller av något godkännande från domstolen. Då trädet stod på deras fastighet, inom deras tomtgräns, var det även ur juridisk mening deras träd som de enligt lag hade förfoganderätt över.

Det är till mer skada än nytta att, som länsstyrelsen kräver, nyplantera ännu ett träd i allén. Allén har, genom den nyplantering av 17 träd som utfördes i samband med restaureringen av allén under 2011, redan fler träd än vad den ursprungligen bestod av. Detta har medfört att träden i allén, och därmed allén i sin helhet, inte utvecklas som den bör. Allén, som skulle ha kunnat utgöra en prydnad i området, vanpryds istället av ett antal outvecklade slanor samt buskliknande svaga och dåligt utvecklade träd med en negativ inverkan på såväl allén som på naturmiljön.

Efter nyplanteringen och "restaureringen" av allén under 2011 står flera av träden för närvarande så tätt att de varken får tillräckligt med näring eller ljus för en hållbar tillväxt. Vissa träd planterades under de befintliga gamla träden där de skyms av det äldre ursprungliga trädbeståndets grenverk. Detta passerade dock slutbesiktningen 2011, vilket ledde fram till utbetalningen av ersättningen för miljöinvesteringen. Det ursprungliga syftet med restaureringen var gott men restaureringen gav ett kontraproduktivt resultat. Ersättningen för miljöinvesteringen måste betraktas som en förlösad investering utan återbäring till skattebetalarna.

Syftet med överklagandet är bl.a. att påvisa att det övertaliga trädbeståndet i allén hämmar och omöjliggör nödvändiga förutsättningar för en gynnsam tillväxt och hållbar utveckling av allén. Länsstyrelsen bör inleda en ny process med syn på plats, med fokus på ny besiktning av allén, följt av en förnyad prövning.

B L och I L har gett in och åberopat fotografier.

A A-L, ägare till fastigheten Y, har på eget initiativ inkommit med ett yttrande i målet.

DOMSKÄL

Målets handläggning

Mark- och miljödomstolen har den 12 november 2021 beslutat att avslå B Ls och I Ls yrkande om inhibition.

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 7 kap. 11 § första stycket 1 miljöbalken får regeringen meddela föreskrifter om att samtliga lätt igenkännbara områden av ett visst slag i landet eller i en del av landet ska utgöra biotopskyddsområden. Av bestämmelsens andra stycke framgår att man inom ett sådant område inte får bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön men att dispens kan ges i det enskilda fallet om det finns särskilda skäl.

Enligt 5 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. utgör sådana mark- eller vattenområden som anges i bilaga 1 till förordningen biotopskyddsområden enligt 7 kap. 11 § miljöbalken. I bilaga 1 till förordningen anges allé som ett sådant biotopskyddsområde som avses i 5 § förordningen. Med allé avses enligt bilaga 1 lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd.

Enligt 26 kap. 9 § första och andra stycket miljöbalken får en tillsynsmyndighet i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Enligt 26 kap. 21 § miljöbalken får tillsynsmyndigheten förelägga den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som det finns bestämmelser om i miljöbalken att till myndigheten lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen.

Enligt 26 kap. 14 § miljöbalken får beslut om förelägganden förenas med vite.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Liksom länsstyrelsen har redogjort för i det överklagade beslutet har mark- och miljödomstolen, Nacka tingsrätt, i dom den 24 oktober 2019 i mål nr M 4966-19 överprövat länsstyrelsens tidigare föreläggande med ärendenummer 515-6409-2017. Domstolen fann att det avverkade trädet har varit en del av en allé i den mening som avses i bilaga 1 till förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. samt att allén utgjort ett biotopskyddsområde enligt 7 kap. 11 § miljöbalken. Domstolen fann därmed att det har krävts dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken för att avverka trädet i allén. Eftersom dispens inte har sökts för att avverka trädet fann domstolen att länsstyrelsen som tillsynsmyndighet har haft skäl att förelägga om återplantering av trädet.

Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att i dessa delar frångå domstolens tidigare bedömning i ovan nämnda mål. Vad B L och I L har anfört i överklagandet medför inte någon annan bedömning.

Enligt domstolens bedömning har det aktuella föreläggandet inte varit mer ingripande än vad som behövs för att miljöbalken och dess föreskrifter ska efterlevas (se 26 kap. 9 § miljöbalken). Domstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning att det finns skäl att förena föreläggandet med vite. Vad gäller vitets storlek gör domstolen inte någon annan bedömning än länsstyrelsen. Vad B L och I L har anfört i överklagandet medför inte någon annan bedömning. Länsstyrelsen har sammantaget haft skäl för det aktuella föreläggandet.

Enligt föreläggandet ska B L och I L återplantera alléträdet senast den 30 november 2021 samt inkomma med dokumentation till länsstyrelsen

senast den 30 december 2021. Domstolen finner att tiden för föreläggandets fullgörande ska ändras så att B L och I L får skälig tid för att efterkomma föreläggandet. Domstolen bestämmer därför att återplantering ska ske senast den 1 mars 2022 och att dokumentation ska inkomma till länsstyrelsen senast den 1 april 2022.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (MMD-02)

Överklagande senast den 13 december 2021. Prövningstillstånd krävs.

Peter Winge

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Peter Winge, ordförande, och tekniska rådet Christina Odén. Föredragande har varit beredningsjuristen Anna Maria Gratte.